ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 29ης Απριλίου 2004 *

Στην υπόθεση C-181/02 P,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους K.-D. Borchardt και V. Kreuschitz, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

αναιρεσείουσα,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως που ασκήθηκε κατά της αποφάσεως του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (τέταρτο πενταμελές τμήμα) της 28ης Φεβρουαρίου 2002, T-227/99 και T-134/00, Kvaerner Warnow Werft κατά Επιτροπής (Συλλογή 2002, σ. II-1205), με την οποία ζητείται η εξαφάνιση της αποφάσεως αυτής,

όπου ο έτερος διάδικος είναι η

Kvaerner Warnow Werft GmbH, με έδρα το Rostock-Warnemünde (Γερμανία), εκπροσωπούμενη από τον M. Schütte, δικηγόρο, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσα πρωτοδίκως,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τον C. W. A. Timmermans, προεδρεύοντα του πέμπτου τμήματος, A. La Pergola (εισηγητή) και S. von Bahr, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Léger,
γραμματέας: M. Arzamendi, διοικητικός υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις αγορεύσεις των διαδίκων κατά τη συνεδρίαση της 10ης Ιουλίου 2003,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 27ης Νοεμβρίου 2003,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 15 Μαΐου 2002, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων άσκησε, δυνάμει του άρθρου 49 του Οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου, αναίρεση κατά της αποφάσεως του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 28ης Φεβρουαρίου 2002, Τ-227/99 και Τ-134/00, Kvaerner Warnow Werft κατά Επιτροπής (Συλλογή 2002, σ. II-1205, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση), η οποία ακύρωσε την απόφαση 1999/675/ΕΚ της Επιτροπής, της 8ης Ιουλίου 1999, σχετικά με τις

κρατικές ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας στην εταιρία Kvaerner Warnow Werft GmbH (ΕΕ L 274, σ. 23), όπως έχει τροποποιηθεί με την απόφαση 2000/416/ΕΚ της Επιτροπής, της 29ης Μαρτίου 2000, σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από τη Γερμανία στην εταιρία Kvaerner Warnow Werft GmbH (1999) (ΕΕ L 156, σ. 39), και την απόφαση 2000/336/ΕΚ της Επιτροπής, της 15ης Φεβρουαρίου 2000, σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας στην Kvaerner Warnow Werft GmbH (ΕΕ L 120, σ. 12).

Το νομικό πλαίσιο

2 Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 92, παράγραφος 3, στοιχείο ε', της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 87, παράγραφος 3, στοιχείο ε', ΕΚ):

«Δύνανται να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την κοινή αγορά:

[...]

ε) άλλες κατηγορίες ενισχύσεων που καθορίζονται από το Συμβούλιο, το οποίο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία, προτάσει της Επιτροπής.»

3 Βάσει της διατάξεως αυτής, το Συμβούλιο εξέδωσε την οδηγία 90/684/ΕΟΚ, της 21ης Δεκεμβρίου 1990, σχετικά με τις ενισχύσεις στις ναυπηγικές εργασίες (ΕΕ L 380, σ. 27). Η οδηγία προβλέπει, σύμφωνα με ορισμένη διαδικασία, τη δυνατότητα χορηγήσεως στις επιχειρήσεις ναυπηγικών εργασιών κρατικών ενισχύσεων για τη λειτουργία, τις επενδύσεις, το κλείσιμο καθώς και την έρευνα και ανάπτυξη.

4 Κατά το άρθρο 6, παράγραφοι 1 και 3, της οδηγίας 90/684:

«1. [Ο]ι ενισχύσεις επενδύσεων [...] δεν μπορούν να χορηγούνται για τη δημιουργία νέων ναυπηγείων ή για επενδύσεις σε υπάρχοντα ναυπηγεία εκτός αν συνδέονται με πρόγραμμα αναδιάρθρωσης, το οποίο δεν συνεπάγεται καμία αύξηση του κατασκευαστικού δυναμικού του ναυπηγείου αυτού ή εκτός αν, σε περίπτωση αύξησης, είναι άμεσα συνδεδεμένες με αντίστοιχη μη αναστρέψιμη μείωση του δυναμικού άλλων ναυπηγείων του αυτού κράτους μέλους κατά την αυτή περίοδο.

[...]

3. [...] οι ενισχύσεις των επενδύσεων είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι δεν αντιβαίνουν προς την κοινή αγορά, εφόσον:

— το ποσό και η ένταση των ενισχύσεων αυτών δικαιολογούνται από την έκταση των προσπαθειών αναδιάρθρωσης που σχεδιάζεται να καταβληθούν,

— περιορίζονται στην κάλυψη δαπανών που συνδέονται άμεσα με την επένδυση.»

5 Κατά το άρθρο 10α, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 90/684, όπως προκύπτει από την οδηγία 92/68/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 1992 (ΕΕ L 219, σ. 54), η χορήγηση λειτουργικής ενισχύσεως για δραστηριότητες κατασκευής και μετατροπής πλοίων των ναυπηγείων που λειτουργούσαν στο έδαφος της πρώην Λαοκρατικής Δημοκρατίας της Γερμανίας την 1η Ιουλίου 1990 θεωρείται ότι συμβιβάζεται με την κοινή αγορά εφόσον η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας δέχεται να προβεί πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1995 σε πραγματική και μη αναστρέψιμη μείωση της πραγματικής κατασκευαστικής ικανότητας ίση προς το 40 % της κατασκευαστικής ικανότητας που υπήρχε κατά την 1η Ιουλίου 1990 και ανέρχονταν σε 545 000 αντισταθμιστική ολική χωρητικότητα (στο εξής: αοχ).

6 Η πρώτη έως τρίτη από τις αιτιολογικές σκέψεις της οδηγίας 92/68 ορίζουν, συναφώς, ότι:

«[...] η ναυπηγική βιομηχανία έχει πρωταρχική σημασία για τη διαρθρωτική ανάπτυξη των παράκτιων περιοχών της πρώην Λαοκρατικής Δημοκρατίας της Γερμανίας·

[...] η ναυπηγική βιομηχανία που λειτουργούσε στις εν λόγω περιοχές, κατά τη στιγμή της ενσωμάτωσής τους στην Κοινότητα, απαιτεί επείγουσα και ολοκληρωμένη αναδιάρθρωση προκειμένου να αποβεί ανταγωνιστική [...] η άμεση εφαρμογή του κοινού ανώτατου ορίου για τη χορήγηση ενισχύσεων στην παραγωγή δεν επιτρέπει τη λήψη των μέτρων αυτών και [...] πρέπει να προβλεφθεί ειδική μεταβατική συμφωνία ώστε η ναυπηγική βιομηχανία στις περιοχές αυτές να είναι σε θέση να λειτουργήσει κατά τη διάρκεια της σταδιακής αναδιάρθρωσης, που θα της επιτρέψει να συμμορφωθεί με τους κανόνες σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που εφαρμόζονται στο σύνολο της Κοινότητας·

[...] εξάλλου, οι απαιτήσεις του ανταγωνισμού επιβάλλουν στη ναυπηγική βιομηχανία στις εν λόγω περιοχές να συμβάλει σημαντικά στη μείωση του υπερβάλλοντος παραγωγικού δυναμικού, που, σε διεθνές επίπεδο, εξακολουθεί να παρεμποδίζει την ταχεία αποκατάσταση των φυσιολογικών συνθηκών αγοράς για τη ναυπηγική βιομηχανία».

Τα πραγματικά περιστατικά

7 Από τις σκέψεις 4 έως 14 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως προκύπτει ότι:

«4 Το 1992 ο Treuhandanstalt, οργανισμός δημοσίου δικαίου επιφορτισμένος με την αναδιάρθρωση των [...] επιχειρήσεων της Πρώην Ανατολικής Δημοκρατίας της Γερμανίας, πώλησε το ανατολικογερμανικό ναυπηγείο Warnow Werft στον νορβηγικό όμιλο Kvaerner. Στη σύμβαση πωλήσεως, που η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας γνωστοποίησε στην Επιτροπή, ο αγοραστής δεσμεύθηκε να μην υπερβαίνει, αναφορικά με το εν λόγω ναυπηγείο, ετήσια κατασκευαστική ικανότητα 85 000 αοχ μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2005, τουλάχιστον εφόσον το όριο αυτό, το οποίο στηρίζεται στην κοινοτική νομοθεσία, δεν καταστεί λιγότερο άκαμπτο. Η κατασκευαστική ικανότητα των 85 000 αοχ ετησίως ήταν αυτή που είχε ορισθεί στην προσφεύγουσα από την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας κατ' εφαρμογήν του άρθρου 10α, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 90/684.

5 Με αποφάσεις που κοινοποιήθηκαν στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας με έγγραφα της 3ης Μαρτίου 1993, της 17ης Ιανουαρίου 1994, της 20ής Φεβρουαρίου 1995, της 18ης Οκτωβρίου 1995 και της 11ης Δεκεμβρίου 1995 (στο εξής: εγκριτικές αποφάσεις), η Επιτροπή επέτρεψε, σύμφωνα με τις οδηγίες 90/684 και 92/68, τις σχεδιαζόμενες από την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ενισχύσεις προς το εν λόγω

ναυπηγείο, συνολικού ποσού ύψους 1 246,9 εκατομμυρίων γερμανικών μάρκων (DEM), υπό την προϋπόθεση ότι θα ετηρείτο το όριο κατασκευαστικής ικανότητας των 85 000 αοχ ετησίως. Οι ενισχύσεις εγκρίθηκαν σύμφωνα με την κατωτέρω κατανομή:

N 62/D/91 — Έγγραφο της Επιτροπής της 3ης Μαρτίου 1993 [SG (93) D/4052]

— 45,5 εκατομμύρια DEM ως ενίσχυση για τη συνέχιση της λειτουργίας,

— 82,4 εκατομμύρια DEM ως ενίσχυση για τη συνέχιση της λειτουργίας υπό τη μορφή διαγραφής παλαιών χρεών,

— 127,5 εκατομμύρια DEM ως ενίσχυση για επενδύσεις,

— 27 εκατομμύρια DEM ως ενίσχυση για το κλείσιμο της επιχειρήσεως.

N 692/J/91 — Έγγραφο της Επιτροπής της 17ης Ιανουαρίου 1994 [SG (94) D/567]

— 617,1 εκατομμύρια DEM ως ενίσχυση για τη συνέχιση της λειτουργίας

N 1/95 — Έγγραφο της Επιτροπής της 20ής Φεβρουαρίου 1995 [SG (95) D/1818]

— 222,5 εκατομμύρια DEM ως ενίσχυση για επενδύσεις

Ν 637/95 — Έγγραφο της Επιτροπής της 18ης Οκτωβρίου 1995 [SG (95) D/12821]

— 66,9 εκατομμύρια DEM ως ενισχύσεις για επενδύσεις

Ν 797/95 — Έγγραφο της Επιτροπής της 11ης Δεκεμβρίου 1995 [SG (95) D/15969]

— 58,0 εκατομμύρια ως ενισχύσεις για επενδύσεις.

6 Το 1997, η πραγματική παραγωγή της προσφεύγουσας ανήλθε σε 93862 δρχ. Το 1998, η πραγματική παραγωγή της προσφεύγουσας έφθασε τα 122414 δρχ.

7 Εκτιμώντας ότι αναφορικά με το έτος 1998 είχε υπάρξει παράβαση του ορίου παραγωγικής ικανότητας των 85 000 αοχ, η Επιτροπή κοινοποίησε στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας με έγγραφο της 16ης Δεκεμβρίου 1998, την απόφασή της να κινήσει τη διαδικασία που προέβλεπε το άρθρο [88], παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΚ. Το έγγραφο αυτό απετέλεσε το αντικείμενο ανακοινώσεως δημοσιευθείσας στις 16 Φεβρουαρίου 1999 στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* (ΕΕ C 41, σ. 23).

8 Οι γερμανικές αρχές κατέθεσαν τις παρατηρήσεις τους στις 18 Φεβρουαρίου 1999.

9 Στις 14 Ιανουαρίου και στις 25 Μαρτίου 1999 οι εκπρόσωποι της Επιτροπής μετέβησαν στο ναυπηγείο συνοδευόμενοι από ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα.

10 Με την απόφαση 1999/675 [...] η Επιτροπή αποφάσισε τα ακόλουθα:

"*Άρθρο 1*

Η κρατική ενίσχυση η οποία χορηγήθηκε από τη Γερμανία υπέρ της Kvaerner Warnow Werft GmbH ύψους 41,5 εκατομμυρίων ευρώ (83 εκατομμυρίων γερμανικών μάρκων) είναι ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά σύμφωνα με το άρθρο 87, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ.

Άρθρο 2

1. Η Γερμανία λαμβάνει όλα τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να ανακτήσει από τον δικαιούχο την ενίσχυση ύψους 41,5 εκατομμυρίων ευρώ (83 εκατομμυρίων γερμανικών μάρκων).

[...]

3. Τα ποσά που πρέπει να ανακτηθούν αποφέρουν τόκους από την ημερομηνία χορήγησής τους στον δικαιούχο ως τη στιγμή της επιστροφής τους. Οι τόκοι υπολογίζονται βάσει του επιτοκίου αναφοράς που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του ισοδύναμου επιχορήγησης των περιφερειακών ενισχύσεων.

[...]"

11 Κρίνοντας ότι, όσον αφορά το έτος 1997, είχε υπάρξει παράβαση του ορίου παραγωγικής ικανότητας των 85 000 αοχ, η Επιτροπή κοινοποίησε στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, με έγγραφο της 20ής Ιουλίου 1999, την απόφασή της να κινήσει, σχετικώς, τη διαδικασία που

προβλέπεται από το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ. Το έγγραφο αυτό απετέλεσε το αντικείμενο ανακοινώσεως δημοσιευθείσας στις 28 Αυγούστου 1999 στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* (ΕΕ C 245, σ. 24).

12 Οι γερμανικές αρχές υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους στις 4 Οκτωβρίου 1999.

13 Με την απόφαση 2000/336 [...], η Επιτροπή αποφάσισε τα ακόλουθα:

"*Άρθρο 1*

Η κρατική ενίσχυση που χορηγήθηκε από τη Γερμανία στην εταιρία Kvaerner Warnow Yerft GmbH, ύψους 6,3 εκατομμυρίων ευρώ (12,6 εκατομμύρια γερμανικά μάρκα), είναι ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά σύμφωνα με το άρθρο 87, παράγραφος 1, ΕΚ.

Άρθρο 2

1. Η Γερμανία οφείλει να λάβει παν αναγκαίο μέτρο προκειμένου να ανακτήσει από τον αποδέκτη την ανωτέρω ενίσχυση ύψους 6,3 εκατομμυρίων ευρώ (12,6 εκατομμυρίων γερμανικών μάρκων).

[...]

3. Η επιστρεπτέα ενίσχυση προσαυξάνεται κατά τους τόκους που θα έχουν γεννηθεί από την ημερομηνία καταβολής της παράνομης ενίσχυσης στον δικαιούχο ως τη στιγμή της επιστροφής της. Οι τόκοι υπολογίζονται βάσει

του επιτοκίου αναφοράς που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του ισοδύναμου επιχορήγησης των περιφερειακών ενισχύσεων.

[...]"

14 Με την απόφαση 2000/416 [...], η Επιτροπή αποφάσισε τα ακόλουθα:

"*Άρθρο 1*

Η εταιρία Kvaerner Warnow Werft GmbH (KWW) τήρησε το 1999 το όριο κατασκευαστικής ικανότητας, η τήρηση του οποίου, σύμφωνα με την απόφαση σχετικά με την κρατική ενίσχυση N 325/99, ανακοινωθείσα με επιστολή της 5ης Αυγούστου 1999, αποτελεί προϋπόθεση για να θεωρηθεί η εν λόγω ενίσχυση συμβιβάσιμη με την κοινή αγορά.

Άρθρο 2

Το άρθρο 1 της απόφασης 1999/675/ΕΚ τροποποιείται ως εξής:

'Άρθρο 1

Η κρατική ενίσχυση που χορηγήθηκε από τη Γερμανία στην εταιρία Kvaerner Warnow Werft GmbH, ύψους 41,1 εκατομμυρίων ευρώ (82,2 εκατομμύρια γερμανικά μάρκα), είναι ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά σύμφωνα με το άρθρο 87, παράγραφος 1, ΕΚ'.

[...]"»

Η προσφυγή ενώπιον του Πρωτοδικείου

8 Με δικόγραφα που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 11 Οκτωβρίου 1999 και στις 18 Μαΐου 2000, η Kvaerner Warnow Werft GmbH (στο εξής: KWW) άσκησε προσφυγές ακυρώσεως κατά των αποφάσεων 1999/675 και 2000/336, που πρωτοκολλήθηκαν με αριθμούς υποθέσεως T-227/99 και T-134/00 αντίστοιχα.

9 Κατόπιν εκδόσεως, διαρκούσας της δίκης, της αποφάσεως 2000/416 που τροποποίησε την απόφαση 1999/675, η KWW, με χωριστό δικόγραφο της 22ας Ιουνίου 2000, τροποποίησε τους ισχυρισμούς και τα αιτήματά της στην υπόθεση T-227/99.

10 Ενώπιον του Πρωτοδικείου επικαλέσθηκε οκτώ λόγους ακυρώσεως, εκ των οποίων ο δεύτερος και ο τρίτος αντλούνται από την ύπαρξη πραγματικού κα νομικού σφάλματος κατά την εφαρμογή των άρθρων 87 ΕΚ και 88 ΕΚ και της οδηγίας 90/684.

11 Υποστήριξε ειδικότερα ότι η έννοια του ορίου κατασκευαστικής ικανότητας που χρησιμοποιείται στις εγκριτικές αποφάσεις δεν επιβάλλει ένα όριο πραγματικής παραγωγής, αλλά την τήρηση ορισμένων τεχνικής φύσεως περιορισμών σχετικά με τις εγκαταστάσεις παραγωγής. Συνεπώς, εκτιμώντας ότι η έννοια αυτή συνεπάγεται, κατόπιν ερμηνείας, ότι η παραγωγή της KWW δεν μπορεί να υπερβαίνει το όριο των 85 000 αοχ ετησίως, που ορίζεται στις εγκριτικές αποφάσεις, η απόφαση 1999/675, όπως έχει τροποποιηθεί με την απόφαση 2000/416, και η απόφαση 2000/336 (στο εξής: προσβαλλόμενες αποφάσεις) σφάλλουν πραγματικά και νομικά.

Η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

12 Προκαταρκτικά, το Πρωτοδικείο υπενθύμισε, στη σκέψη 91 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι η οδηγία 90/684, όπως έχει τροποποιηθεί με την οδηγία 92/68, δεν ορίζει την έννοια της «κατασκευαστικής ικανότητας» και ότι, κατά συνέπεια, η Επιτροπή διαθέτει ορισμένο περιθώριο εκτιμήσεως κατά την ερμηνεία της εννοίας αυτής. Όμως, ανέφερε ευθύς εξ αρχής ότι η KWW, αντί να αμφισβητεί την ερμηνεία που έδωσε η Επιτροπή στο πλαίσιο του περιθωρίου της εκτιμήσεως που έχει, προσάπτει κυρίως στην Επιτροπή το γεγονός ότι έχει παρερμηνεύσει, στις επίδικες αποφάσεις, την έννοια της κατασκευαστικής ικανότητας όπως είχε επιβληθεί από την ίδια, προγενέστερα, με τις εγκριτικές αποφάσεις της.

13 Συναφώς, στη σκέψη 92 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως το Πρωτοδικείο έκρινε ότι οφείλει να λάβει υπόψη του τον κανόνα κατά τον οποίο τα κοινοτικά όργανα οφείλουν να σέβονται το απαραβίαστο των πράξεων που έχουν θεσπίσει, και τούτο προκειμένου να προστατεύεται η ασφάλεια δικαίου των υποκειμένων δικαίου που επηρεάζονται από τις πράξεις αυτές.

14 Προς τούτο, ενήργησε σε δύο στάδια. Κατ' αρχάς, εξέτασε το νομικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται οι εγκριτικές αποφάσεις. Στη συνέχεια, ερεύνησε εάν η Επιτροπή εφάρμοσε στις προσβαλλόμενες αποφάσεις μια ερμηνεία της έννοιας του «περιορισμού κατασκευαστικής ικανότητας» διαφορετική και περισσότερο περιοριστική από αυτήν που είχε ακολουθηθεί στις εγκριτικές αποφάσεις.

15 Όσον αφορά την έρευνα του νομικού πλαισίου στο οποίο εντάσσονται οι εγκριτικές αποφάσεις, από τις σκέψεις 94 έως 96 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως προκύπτουν τα εξής:

«94 Καθόσον αφορά, καταρχάς, το νομικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται οι εγκριτικές αποφάσεις, πρέπει να σημειωθεί ότι στόχος της μειώσεως της κατασκευαστικής ικανότητας που καθορίζεται με το άρθρο 10α, παράγραφος 2, στοιχείο γ, της οδηγίας 90/684 ("η Γερμανική Κυβέρνηση δέχεται να προβεί [...] σε πραγματική και μη αναστρέψιμη μείωση του παραγωγικού δυναμικού ίση προς το 40 % του παραγωγικού δυναμικού που υπήρχε κατά την 1η Ιουλίου 1990, ύψους 545 000 αοχ"), στην οποία εντάσσεται το όριο κατασκευαστικής ικανότητας των 85 000 αοχ ετησίως, που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα [...], είναι, διά της μειώσεως της πλέον του δέοντος κατασκευαστικής ικανότητας, να αποκατασταθεί η

κανονική κατάσταση της αγοράς στον τομέα των ναυπηγικών κατασκευών και η ανταγωνιστικότητα των ναυπηγείων της πρώην Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας.

95 Πράγματι, το Συμβούλιο, για να αιτιολογήσει την προσθήκη του νέου άρθρου 10α στην οδηγία 90/684, ανέφερε, στην τρίτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 92/68, ότι "οι απαιτήσεις του ανταγωνισμού επιβάλλουν στη ναυπηγική βιομηχανία στις εν λόγω περιοχές [της πρώην Λαϊκής Δημοκρατίας της Γερμανίας] τη μείωση της υπερβάλλουσας κατασκευαστικής ικανότητας, που, σε διεθνές επίπεδο, εξακολουθεί να παρεμποδίζει την ταχεία αποκατάσταση των φυσιολογικών συνθηκών αγοράς για τη ναυπηγική βιομηχανία".

96 Το γράμμα της οδηγίας 90/684 είναι επίσης αποκαλυπτικό του στόχου που συνίστατο στην εξάλειψη της υπέρ το δέον δομικής κατασκευαστικής ικανότητας των ναυπηγείων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, και τούτο προκειμένου να καταστούν αυτά περισσότερο αποτελεσματικά και ανταγωνιστικά. Ο στόχος αυτός συνάγεται, μεταξύ άλλων, από το προπαρατεθέν άρθρο 6 της οδηγίας 90/684 [...], καθώς και από την 3η, 6η, 8η και 9η αιτιολογική σκέψη της ίδιας οδηγίας. Σύμφωνα με την 3η αιτιολογική σκέψη, "παρά το γεγονός ότι από το 1989 και μετά σημειώθηκε σημαντική πρόοδος στην παγκόσμια αγορά ναυπηγικών εργασιών, δεν έχει αποκατασταθεί ακόμη ικανοποιητική ισορροπία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης [...] και η βελτίωση των τιμών που έχει υπάρξει εξακολουθεί να είναι ανεπαρκής σε συνάρτηση με το ευρύτερο πλαίσιο ούτως ώστε να αποκαταστήσει κανονικές συνθήκες αγοράς στον τομέα αυτόν [...]". Κατά την έκτη αιτιολογική σκέψη μια "[συμφωνία μεταξύ των σημαντικότερων στον παγκόσμιο στίβο εθνών στον τομέα των ναυπηγικών κατασκευών] πρέπει να εξασφαλίσει τον θεμιτό ανταγωνισμό μεταξύ των ναυπηγείων σε παγκόσμια κλίμακα μέσω ισορροπημένης και δίκαιας εξάλειψης όλων των εμποδίων τα οποία επηρεάζουν αρνητικά τις ομαλές συνθήκες ανταγωνισμού [...]". Σύμφωνα με την όγδοη αιτιολογική σκέψη, "η ύπαρξη μιας ανταγωνιστικής ναυπηγικής βιομηχανίας έχει ζωτική σημασία για την Κοινότητα [...]". Τέλος, κατά την ένατη αιτιολογική σκέψη, "πρέπει να συνεχισθεί η εφαρμογή μιας αυστηρής και επιλεκτικής πολιτικής ενισχύσεων, ούτως ώστε να υποστηριχθούν οι τάσεις που επικρατούν σήμερα στην παραγωγή προς την κατεύθυνση της κατασκευής περισσότερο τεχνολογικά προηγμένων σκαφών και να εξασφαλισθεί η επικράτηση δίκαιων και ομοιόμορφων όρων ενδοκοινοτικού ανταγωνισμού".

16 Όσον αφορά την ερμηνεία των εγκριτικών αποφάσεων, οι σκέψεις 97 έως 104 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως έχουν ως εξής:

«97 Στη συνέχεια, διαπιστώνεται ότι η μείωση της πλεονασματικής κατασκευαστικής ικανότητας, μέσω της θεσπίσεως ενός ορίου κατασκευαστικής ικανότητας, διασφαλίζεται, κατ' ουσίαν, με τον καθορισμό τεχνικών περιορισμών καλούμενων κοινώς τεχνικοί στενωποί. Τούτο σαφώς προκύπτει από τις εγκριτικές αποφάσεις [...].

98 Καταρχάς, στο έγγραφό της, της 3ης Μαρτίου 1993, στο οποίο περιλαμβάνεται η πρώτη εγκριτική απόφαση, η Επιτροπή ανέφερε ότι μολονότι ο διαταχθείς από την Επιτροπή έλεγχος ανεξάρτητων εμπειρογνωμόνων κατέδειξε ότι η ικανότητα [του ναυπηγείου Warnow Werft] στον τομέα των κατασκευών ουδόλως θα υπερβεί τις 85 000 αοχ, δηλαδή την ποσόστωση που χορηγήθηκε στο ναυπηγείο από την Γερμανική Κυβέρνηση επί των 327 000 συνολικώς αοχ που είχε χορηγηθεί στα ανατολικογερμανικά ναυπηγεία, ενδείκνυται επίβλεψη κατά τη διάρκεια του προγράμματος επενδύσεων προκειμένου να διασφαλιστεί ώστε οι κατασκευαστικές ικανότητες πράγματι θα μειωθούν. Η μείωση αυτή εξαρτάται από το ότι οι επενδύσεις θα πραγματοποιηθούν σύμφωνα με τα σχέδια και τα προγράμματα που υπεβλήθησαν στην εταιρία συμβουλών. Η Kvaerner επιβεβαίωσε ότι το ναυπηγείο θα έπρεπε να υποβληθεί στους ακόλουθους περιορισμούς:

— Το νέο υπόστεγο τεμαχισμού του χάλυβος δεν θα μεταβληθεί, και τούτο υπό την επιφύλαξη νέου μηχανήματος επεξεργασίας της εξωτερικής διαμορφώσεως των σκαφών (mechanican edge preparation machine) του τύπου μηχανή εκγλυφάνσεως (φρεζαρίσματος).

— Ο αριθμός θέσεων εργασίας στην αλυσίδα συναρμολογήσεως των επιπέδων τεμαχίων μεγάλου μεγέθους και στην αλυσίδα συναρμολογήσεως για τα διπύθμενα σκάφη πρέπει, σύμφωνα με τα σχέδια που αναφέρονται στην έκθεση της εταιρίας συμβουλών EECE:0001A, να καθοριστεί σε οκτώ και έξι αντιστοίχως.

— Αυτές οι αλυσίδες συναρμολογήσεως δεν μπορούν να επιμηκυνθούν παρά μόνο εφόσον η αντίστοιχη επιφάνεια αφαιρεθεί από το υπόστεγο για τις μεγάλες μονάδες των 600 τόνων (superunitshop). Το αντίθετο μπορεί επίσης να είναι αληθές: με άλλα λόγια ακόμα και σε περίπτωση μειώσεως της κατασκευαστικής ικανότητας της αλυσίδας συναρμολογήσεως των επιπέδων τεμαχίων μεγάλου μεγέθους ή των διπύθμενων σκαφών και, επομένως, της σχετικής επιφάνειας, η επιφάνεια του υπόστεγου για τις μεγάλες μονάδες θα μπορούσε να αυξηθεί υπό τις ίδιες αναλογίες.

— Οι θέσεις εργασίας στην αλυσίδα συναρμολογήσεων των εξελασμένων στοιχείων (curved panel line, εξελασμένα τμήματα) πρέπει να περιορισθούν στις έξι, όπως προτείνεται στα σχέδια της εκθέσεως EECI:0001A της εταιρίας συμβούλων.

— Ο αριθμός των θέσεων εργασίας στην αλυσίδα συναρμολογήσεως για τα επίπεδα τεμάχια μικρού μεγέθους (small panel line) πρέπει να καθοριστεί το πολύ σε τρεις, όπως υποδεικνύει η έκθεση EECI:0001A της εταιρίας παροχής συμβουλών.

— Πάνω στην αποβάθρα μπορεί να στηθεί ένας μόνο γερανός ικανότητας 600 τόνων. Οι γερανοί αποβάθρας (που προβλέπονται να είναι δύο) είναι του τύπου jib με ανυψωτική ικανότητα 50 τόνων).»

99 Από το κείμενο αυτό προκύπτει ότι ο επιδιωκόμενος στόχος, δηλαδή η πραγματική μείωση της κατασκευαστικής ικανότητας, πρέπει κατ' ουσίαν να πραγματοποιηθεί μέσω της τηρήσεως μιας σειράς τεχνικών περιορισμών αφορώντων τις εγκαταστάσεις παραγωγής του ναυπηγείου.

100 Με το ίδιο πνεύμα είναι συντεταγμένο και το έγγραφο της Επιτροπής της 17ης Ιανουαρίου 1994, στο οποίο περιλαμβάνεται η δεύτερη εγκριτική απόφαση. Στο έγγραφο αυτό η Επιτροπή εκθέτει ότι "ο περιορισμός της κατασκευαστικής ικανότητας εξαρτάται από τις επενδύσεις που θα πραγματοποιηθούν σύμφωνα με τα σχέδια και προγράμματα που έχουν υποβληθεί στον σύμβουλο, ιδίως όσον αφορά τη μη υπέρβαση των πωλήσεων χάλυβος κατ' ανώτατο όριο 73 000 αοχ, καθώς και σύμφωνα με τους περιορισμούς που προβλέπονται στην έκθεση του συμβούλου". Το γεγονός ότι το όριο κατασκευαστικής ικανότητας των 85 000 αοχ ετησίως στηριζόταν σ' ένα σύνολο συγκεκριμένων τεχνικών περιορισμών επιρρωννύεται από τη διασαφήνιση, στο ίδιο έγγραφο, σύμφωνα με την οποία σε περίπτωση μη τηρήσεως των ορίων κατασκευαστικής ικανότητας, η Επιτροπή θα αναγκαστεί να απαιτήσει την επιστροφή του συνόλου της ενισχύσεως, και ιδίως από τη χρησιμοποίηση στη φράση αυτή του πληθυντικού (όρια).

101 Στην αλληλουχία αυτή, πρέπει να προστεθεί ότι αν η Επιτροπή είχε πράγματι θελήσει να επιβάλει στην προσφεύγουσα, κατά τον χρόνο της εγκρίσεως των ενισχύσεων, ένα ανώτατο ετήσιο όριο πραγματικής παραγωγής θα της αρκούσε η διατύπωση "όριο παραγωγής" ή θα διασαφήνιζε ότι το όριο κατασκευαστικής ικανότητας παρέπεμπε, εν προκειμένω, στη μεγίστη δυνατή παραγωγή υπό βέλτιστες συνθήκες. Ελλείψει τέτοιων διευκρινίσεων, δεν μπορεί να προσάπτεται στην προσφεύγουσα ότι παραβίασε το όριο κατασκευαστικής ικανότητας των 85 000 αοχ ετησίως, και τούτο εφόσον δεν αμφισβητείται από τους διαδίκους ότι η προσφεύγουσα τήρησε, καθ' όλην την εξετασθείσα περίοδο, το σύνολο των τεχνικών περιορισμών.

102 Πάντως, διευκρίνιση όπως η ανωτέρω μνημονευθείσα δεν παρατηρείται στις εγκριτικές αποφάσεις. Ερμηνεία, ιδίως, του ορίου κατασκευαστικής ικανότητας που εκφράζεται σε αοχ ως ενός ορίου στην πραγματική παραγωγή δεν συνάγεται από τις ακόλουθες φράσεις, που περιλαμβάνονται, αντιστοίχως, στα έγγραφα της 20ής Φεβρουαρίου 1995, 18ης Οκτωβρίου 1995 και 11ης Δεκεμβρίου 1995 (αντιστοίχως τρίτη, τέταρτη και πέμπτη εγκριτική απόφαση): Επί πλέον, η πρώτη ελεγκτική έκθεση επί της παραγωγής που διαβιβάστηκε στην Επιτροπή, καταδεικνύει ότι πρέπει επίσης να ελεγχθεί η τήρηση των ορίων κατασκευαστικής ικανότητας κατά τον σχεδιασμό της παραγωγής και της ίδιας της παραγωγής. "Ενόψει των δύο ελεγκτικών εκθέσεων επί της παραγωγής που έχουν μέχρι τώρα διαβιβασθεί στην Επιτροπή, είναι πρόδηλον ότι εξακολουθεί να είναι αναγκαία η επίβλεψη για τη διασφάλιση της τηρήσεως των ορίων της μεγίστης δυνατής κατασκευαστικής ικανότητας που έχει εγκριθεί στο πλαίσιο της προγραμματισμένης παραγωγής ως της πραγματικής παραγωγής. Σύμφωνα με τις ελεγκτικές εκθέσεις επί της παραγωγής που έχουν διαβιβασθεί στην Επιτροπή μέχρι σήμερα, εξακολουθεί να είναι αναγκαία

η επίβλεψη προκειμένου να διασφαλισθεί η τήρηση των ορίων της μεγίστης δυνατής κατασκευαστικής ικανότητας στο πλαίσιο της πραγματικής παραγωγής ως της προγραμματισμένης παραγωγής". Οι φράσεις αυτές απλώς σημαίνουν ότι η προσφεύγουσα οφείλει, κατά τις φάσεις του σχεδιασμού και της πραγματικής παραγωγής, να τηρεί τα τεχνικά όρια κατασκευαστικής ικανότητας. Σε περίπτωση όπου, π.χ., η προσφεύγουσα λαμβάνει δύο παραγγελίες που την υποχρεώνουν να παραγάγει περισσότερες από 85 000 αοχ εντός ενός και μόνο έτους, έχει την ευχέρεια να δεχθεί και να εκτελέσει τις εν λόγω παραγγελίες εντός αυτού του έτους, εφόσον τούτο της είναι δυνατόν με βάση τα τεχνικά όρια κατασκευαστικής ικανότητας που έχουν επιβληθεί (όπως αυτά απαριθμούνται στην ανωτέρω σκέψη 98, και είναι σχετικά, ιδίως, με τον αριθμό θέσεων που έχουν επιτραπεί στην αλυσίδα συναρμολογήσεως των εξελασμένων στοιχείων και με την παρουσία ενός μόνον γερανού ικανότητας 600 τόνων υπεράνω της αποβάθρας).

103 Εξάλλου, στα ίδια επίσης έγγραφα, από ορισμένες φράσεις σαφώς καταφαίνεται ότι η τήρηση του ορίου κατασκευαστικής ικανότητας των 85 000 αοχ ετησίως εξομοιούται προς την τήρηση των τεχνικών περιορισμών των εγκαταστάσεων. Έτσι, στο έγγραφο της 20ής Φεβρουαρίου 1995 (τρίτη εγκριτική απόφαση), η Επιτροπή διευκρινίζει ότι "κατά την υλοποίηση του σχεδίου επενδύσεων, ενδείκνυται η επίβλεψη της τηρήσεως των περιορισμών της κατασκευαστικής ικανότητας που ισχύει στη ναυπηγική βιομηχανία. Η τήρηση αυτή διασφαλίζεται μόνον εφόσον ακολουθείται επακριβώς το σχέδιο που έχει υποβληθεί στην εταιρία συμβουλών· τούτο ισχύει ιδίως όσον αφορά τη μεγίστη επιτρεπόμενη διάθεση των 73 000 τόνων χάλυβος, την εγκατάσταση συναρμολογήσεως διπύθμενων σκαφών και των δύο εγκαταστάσεων κατασκευής επιπέδων τεμαχίων. Η Γερμανική Κυβέρνηση διαβεβαίωσε ότι το ναυπηγείο θα τηρούσε το όριο κατασκευαστικής ικανότητας". Στα έγγραφά της 18ης Οκτωβρίου 1995 και της 11ης Δεκεμβρίου 1995 (τέταρτη και πέμπτη εγκριτική απόφαση), η Επιτροπή παρατηρεί, με όμοια σχεδόν διατύπωση, ότι η εγκατάσταση συναρμολογήσεως διπύθμενων σκαφών και η εγκατάσταση κατασκευής επιπέδων τεμαχίων μεγάλου μεγέθους περιορίζουν τη μεταποιητική του χάλυβος ικανότητα του ναυπηγείου μειώνοντας εξ αυτού και μόνον του γεγονότος την κατασκευαστική ικανότητα αυτού του ναυπηγείου στις 85 000 αοχ ετησίως. Στα δυο αυτά έγγραφα, η Επιτροπή προσθέτει ότι κατά τη διάρκεια αυτού του περιορισμού της κατασκευαστικής ικανότητας, είναι απαραίτητο να μη τροποποιηθεί η διάταξη των εγκαταστάσεων του ναυπηγείου και να ανταποκρίνονται οι (προαιρετικοί εξοπλισμοί) που δεν έχουν εισέτι εγκατασταθεί στις προδιαγραφές που το ναυπηγείο έχει υποβάλει για διατύπωση γνώμης στον τεχνικό σύμβουλο.

104 Επομένως, από τις οδηγίες 90/684 και 92/68 καθώς και τις εγκριτικές αποφάσεις συνάγεται λογικώς ότι, σύμφωνα με τη διοικητική πρακτική της Επιτροπής, όπως αυτή προκύπτει από μια άλλη προβαλλόμενη από την προσφεύγουσα απόφαση (προπαρατεθείσα απόφαση Skibsvaerfts-foreningen κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 177), το όριο κατασκευαστικής ικανότητας που είχε οριστεί σ' αυτές τις εγκριτικές αποφάσεις αντιστοιχούσε στην πραγματοποιήσιμη παραγωγή υπό κανονικές συνθήκες, ενόψει των διαθεσίμων εγκαταστάσεων. Συνεπώς, η προσφεύγουσα όφειλε, κατά την αποδοχή και την εκτέλεση παραγγελιών κατασκευής πλοίων, να τηρεί τους τεχνικούς περιορισμούς αυτών των εγκαταστάσεων, περιορισμούς που είχαν υπολογισθεί και καθορισθεί κατά τρόπο ώστε, υπό καλές κανονικές συνθήκες, δεν θα παρήγε πλέον των 85 000 αοχ ετησίως. Ωστόσο, οι εγκριτικές αποφάσεις δεν απαγόρευαν στην προσφεύγουσα να παράγει, υπό εξαιρετικώς καλές συνθήκες, όπως αυτές που μπορούσαν να προκύψουν από την αποδοχή παραγγελιών δυναμένων να τύχουν εκτελέσεως ταχύτερης της συνήθους, άνω των 85 000 αοχ ετησίως, αλλά περιορίζονταν στο να επιβάλουν την τήρηση των προμνημονευθέντων, ιδίως στις εγκριτικές αποφάσεις, τεχνικών περιορισμών, όπως αυτών κατά τους οποίους οι θέσεις εργασίας στην αλυσίδα συναρμολογήσεως των εξελασμένων στοιχείων πρέπει να περιοριστούν στις έξι και οι θέσεις στην αλυσίδα συναρμολογήσεως για τα επίπεδα τεμάχια μικρού μεγέθους πρέπει να περιοριστούν στις τρεις.

17 Προς στήριξη της επιχειρηματολογίας αυτής και συμπληρωματικώς, το Πρωτοδικείο, αφενός, επικαλέστηκε διάφορες αποφάσεις στις σκέψεις 105 και 106 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως:

«105 Εξάλλου, το Δικαστήριο και το Πρωτοδικείο έχουν διαπιστώσει ότι μολονότι είναι αληθές ότι η κατασκευαστική ικανότητα –εν προκειμένω 85 000 αοχ ετησίως– αποτελεί, ως εκ της φύσεώς της, ικανότητα για παραγωγή, αυτή η έννοια δεν είναι, παρ' όλ' αυτά, αυτή καθεαυτήν, ταυτόσημη προς την έννοια της "πραγματικής παραγωγής" (η προπαρατεθείσα απόφαση Alpha Stell κατά Επιτροπής, σκέψη 22, απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Μαΐου 1983, 311/81 και 30/82, Klöckner Werke κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 1549, σκέψη 23, απόφαση του Πρωτοδικείου της 12ης Μαΐου 1999, T-164/96 έως

T-167/96, T-122/97 και T-130/97, Moccia Irme κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-1477, σκέψη 138) ή ως προς την έννοια της "μεγίστης δυνατής παραγωγής υπό τις βέλτιστες συνθήκες" (η προπαρατεθείσα απόφαση Skibsvaerftsforeningen κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 174).

106 Από τη νομολογία αυτή προκύπτει ότι το όριο κατασκευαστικής ικανότητας πρέπει, όπως προκύπτει εν προκειμένω από το γράμμα των εγκριτικών αποφάσεων, να αφορά την "παραγωγή που μπορεί να πραγματοποιηθεί υπό κανονικές συνθήκες ενόψει των διαθεσίμων εγκαταστάσεων", και όχι να εκφράζει τη μεγίστη πραγματική παραγωγή υπέρβαση της οποίας δεν είναι δυνατή ακόμα και σε περίπτωση εξαιρετικώς καλών συνθηκών. Συναφώς, δεν είναι πειστική η επιχειρηματολογία της Επιτροπής κατά την οποία το όριο κατασκευαστικής ικανότητας που έχει επιβληθεί στην προσφεύγουσα, έστω και αν έχει ως αντικείμενο την "παραγωγή που μπορεί να πραγματοποιηθεί υπό κανονικές συνθήκες ενόψει των διαθεσίμων εγκαταστάσεων", αφορά, παρ' όλ' αυτά, τη μεγίστη πραγματική παραγωγή της οποίας δεν μπορεί σε καμιά περίπτωση να γίνει υπέρβαση [...]. Πράγματι, εάν το όριο κατασκευαστικής ικανότητας αντικατοπτρίζει την παραγωγή που μπορεί να πραγματοποιηθεί υπό κανονικές συνθήκες τούτο συνεπάγεται, αφεαυτού, ότι σε περιόδους βελτίστων συνθηκών είναι δυνατή η υπέρβαση του αριθμού που το όριο αυτό υπαγορεύει. Σε αντίθεση με όσα ισχυρίζεται η Επιτροπή, η διαπίστωση αυτή δεν είναι ασυμβίβαστη με τον στόχο της οδηγίας 90/684. Όντως, ο στόχος αυτός, δηλαδή, η μείωση της πλεονασματικής κατασκευαστικής ικανότητας, επιτυγχάνεται από τον περιορισμό, από πλευράς εγκαταστάσεων, της κατασκευαστικής ικανότητας της προσφεύγουσας αυτής, περιορισμός ο οποίος διασφαλίζει ότι, υπό κανονικές συνθήκες, δεν θα γίνεται υπέρβαση των 85 000 αοχ ετησίως.»

18 Στις σκέψεις 107 έως 109 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως το Πρωτοδικείο στηρίχθηκε στα προσκομιζόμενα από την KWW έγγραφα:

«107 Τέλος, πρέπει να προστεθεί ότι από διάφορα έγγραφα που κατέθεσε η προσφεύγουσα ενισχύεται η θέση ότι το επιβληθέν σ' αυτήν όριο κατασκευαστικής ικανότητας αφορά την παραγωγή που μπορεί να πραγματοποιηθεί υπό κανονικές συνθήκες ενόψει των διαθεσίμων εγκαταστάσεων.

108 Έτσι, στο πρακτικό μιας συνεδριάσεως που πραγματοποιήθηκε την 1η Ιουνίου 1993, σχετικά με την ιδιωτικοποίηση των ναυπηγείων της πρώην Λαϊκής Δημοκρατίας της Γερμανίας, αναφέρονται τα εξής: "The Danish, Italian and UK delegates were expressing their worry that the actual production would exceed the assigned capacity after the investments would be implemented. The Commission was confident that future production would not exceed the agreed capacity limits because of the technical bottlenecks in the investment plans, because of the present and future monitoring of the investment plans together with the contractual capacity limits in the privatisation contracts, because of the German Government's undertaking to respect the limits and because all aid payments are conditional on respect of the capacity limits" ["Οι Δανοί, Ιταλοί και Βρετανοί αντιπρόσωποι εξέφρασαν την ανησυχία τους για το ζήτημα μήπως η πραγματική παραγωγή υπερβεί την χορηγηθείσα κατασκευαστική ικανότητα όταν θα πραγματοποιούνταν οι επενδύσεις. Η Επιτροπή επικαλούμενη τις στενωπούς τεχνικού στραγγαλισμού στα επενδυτικά σχέδια, τον τωρινό και μελλοντικό έλεγχο των εν λόγω σχεδίων σε συνδυασμό με το όριο κατασκευαστικών ικανοτήτων στις συμβάσεις ιδιωτικοποιήσεως καθώς και την αναληφθείσα από τη Γερμανική Κυβέρνηση δέσμευση να τηρήσει τα όρια αυτά καθώς και το γεγονός ότι κάθε καταβολή ενισχύσεως εξαρτάται από την εν λόγω τήρηση, δήλωσε πεπεισμένη ότι η μελλοντική παραγωγή δεν θα υπερέβαινε τα συμφωνηθέντα ανώτατα όρια κατασκευαστικής ικανότητας"]. Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι αυτή η ανταλλαγή απόψεων μεταξύ της δανικής, ιταλικής και βρετανικής αντιπροσωπείας, αφενός, και της Επιτροπής, αφετέρου, δεν θα είχε νόημα αν η κατασκευαστική ικανότητα των 85 000 αοχ ετησίως έπρεπε να νοηθεί ως ένα απόλυτο, στην πραγματική παραγωγή, όριο. Πράγματι, σε μια τέτοια περίπτωση, θα αρκούσε στην Επιτροπή να διευκρινίσει ότι το όριο των 85 000 αοχ ετησίως αποτελεί τη μέγιστη ποσότητα πραγματικής παραγωγής και ότι, επομένως, απαγορευόταν απλούστατα στην προσφεύγουσα να παράγει περισσότερο από αυτό το ανώτατο ποσό. Αντιθέτως, από τη θέση που έλαβε η Επιτροπή κατά τη συνεδρίαση αυτή εμφαίνεται ότι η εμπιστοσύνη της τελευταίας σε μια μελλοντική παραγωγή κατώτερη ή ίση προς 85 000 αοχ ετησίως στηριζόταν μόνο στην πεποίθηση ότι οι τεχνικοί περιορισμοί στις εγκαταστάσεις της προσφεύγουσας έπρεπε κανονικώς να εμποδίσουν την προσφεύγουσα να παραγάγει ετησίως πέραν αυτής της χωρητικότητας.

109 Ομοίως, η έκθεση της Επιτροπής σχετικά με την εποπτεία της ιδιωτικοποιήσεως των ναυπηγείων στην πρώην Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας, έκθεση που είναι συνημμένη στο έγγραφο της 6ης Μαΐου

1993 προς τη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, καταδεικνύει ότι, για την Επιτροπή, το όριο κατασκευαστικής ικανότητας απετελείτο από το σύνολο των επιβληθέντων τεχνικών περιορισμών:

"[...] οι σημαντικοί τεχνικοί περιορισμοί που συνεπάγονται τα σχέδια επενδύσεων διασφαλίζουν τα όρια κατασκευαστικής ικανότητας που έχουν καθοριστεί για κάθε ναυπηγείο, και τούτο μολονότι φαίνεται αναγκαίο να εξακολουθήσει να υφίσταται μια λεπτομερής εποπτεία κατά την πραγματοποίηση των επενδύσεων. Οι κύριες στενωποί τεχνικού στραγγαλισμού και οι συνθήκες που διασφαλίζουν τον περιορισμό κατασκευαστικής ικανότητας [...]"»

19 Με τις σκέψεις 110 έως 111 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο κατέληξε:

«110 Εξ όλων των ανωτέρω προκύπτει ότι η προσφεύγουσα κατά τον δέοντα τρόπον απέδειξε ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως εξομοιώνοντας, στις βαλλόμενες αποφάσεις και αντιθέτως προς ό,τι είχε πράξει στις συγκριτικές αποφάσεις, την έννοια του ορίου κατασκευαστικής ικανότητας προς το όριο πραγματικής παραγωγής. Δεδομένου ότι η Επιτροπή στήριξε τις βαλλόμενες αποφάσεις της αποκλειστικώς στο γεγονός ότι η πραγματική παραγωγή της προσφεύγουσας υπήρξε, κατά το 1997 και, στη συνέχεια, κατά το 1998, ανώτερη των 85 000 αοχ (βλ., συναφώς, τις αιτιολογικές σκέψεις 60 και 108 της αποφάσεως 1999/675 και τις αιτιολογικές σκέψεις 47 και 84 της αποφάσεως 2000/336), τα διατακτικά μέρη των εν λόγω αποφάσεων πάσχουν εξ ολοκλήρου από την ανωτέρω διαπιστωθείσα πλάνη εκτιμήσεως.

111 Συναφώς, πρέπει να σημειωθεί ότι το απλό γεγονός ότι η πραγματική παραγωγή υπερέβη τις 85 000 αοχ ετησίως αποτελεί και τη μοναδική βάση των βαλλομένων αποφάσεων. Η Επιτροπή δεν εξέτασε, ούτε καν ισχυρίστηκε, ότι οι υπερβάσεις κατά τα οικεία έτη προκύπτουν από μη τήρηση των περιοριστικών προϋποθέσεων που είχαν επιβληθεί με τις εγκριτικές αποφάσεις.»

20 Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο ακύρωσε τις προσβαλλόμενες αποφάσεις.

Η αίτηση αναιρέσεως

21 Με την αίτηση αναιρέσεως η Επιτροπή ζητεί την ακύρωση της αποφάσεως αυτής και την αναπομπή της διαφοράς ενώπιον του Πρωτοδικείου.

22 Η KWW ζητεί την απόρριψη της αιτήσεως αναιρέσεως και να καταδικαστεί η Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

Επί του αιτήματος επαναλήψεως της προφορικής διαδικασίας

23 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 23 Ιανουαρίου 2004, η KWW ζήτησε από το Δικαστήριο να διατάξει την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας, κατ' εφαρμογή των άρθρων 61 και 118 του Κανονισμού Διαδικασίας.

24 Προς στήριξη της αιτήσεώς της αυτής, προβάλλει ότι, εάν το Δικαστήριο ακολουθούσε τις προτάσεις που ανέπτυξε ο γενικός εισαγγελέας, θα ήταν υποχρεωμένο να αποστεί από την αρχή που έθεσε η απόφαση της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, C-57/00 P και C-61/00 P, Freistaat Sachsen κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2003, σ. I-9975), κατά την οποία, η ερμηνεία, από το Πρωτοδικείο, αποφάσεως της Επιτροπής αποτελεί αξιολόγηση πραγματικών

περιστατικών και όχι νομικό ζήτημα και επομένως δεν χωρεί κατ' αυτής αναίρεση.

25 Συναφώς, επιβάλλεται η υπενθύμιση ότι το Δικαστήριο μπορεί, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν προτάσεως του γενικού εισαγγελέα ή αιτήσεως των διαδίκων, να διατάξει την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας, σύμφωνα με το άρθρο 61 του Κανονισμού Διαδικασίας, εάν κρίνει ότι δεν διαθέτει επαρκή στοιχεία ή ότι η υπόθεση πρέπει να επιλυθεί βάσει επιχειρήματος επί του οποίου δεν διεξήχθη συζήτηση μεταξύ των διαδίκων (βλ. διάταξη της 4ης Φεβρουαρίου 2000, C-17/98, Emesa Sugar, Συλλογή 2000, σ. I-665, σκέψη 18, αποφάσεις της 19ης Φεβρουαρίου 2002, C-309/99, Wouters κ.λπ., Συλλογή 2002, σ. I-1577, σκέψη 42, της 13ης Νοεμβρίου 2003, C-209/01, Schilling και Fleck-Schilling, Συλλογή 2003, σ. I-13389, σκέψη 19, και της 30ής Μαρτίου 2004, C-147/02, Alabaster, Συλλογή 2004, σ. I-3101, σκέψη 35).

26 Εν προκειμένω, όμως, το Δικαστήριο, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, κρίνει ότι διαθέτει όλα τα αναγκαία στοιχεία για να απαντήσει στα ερωτήματα που ανέκυψαν στην παρούσα υπόθεση και ότι τα στοιχεία αυτά συζητήθηκαν κατά την ενώπιον του Δικαστηρίου συζήτηση. Συνεπώς, η αίτηση επαναλήψεως της προφορικής συζητήσεως είναι απορριπτέα.

Επί του λόγου αναιρέσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

27 Προβάλλοντας ότι το Πρωτοδικείο δεν αξιολόγησε πλήρως το νομικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται οι εγκριτικές αποφάσεις και ότι τις ερμήνευσε κατά εσφαλμένο τρόπο, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση ενέχει νομικό σφάλμα. Έτσι, συνιστά παραβίαση του κοινοτικού δικαίου η κρίση του Πρωτοδικείου ότι η προϋπόθεση του «ορίου κατασκευαστικής ικανότητας», από την οποία εξαρτώνται οι εγκρίσεις που δόθηκαν στην

Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας για τη χορήγηση ενισχύσεων προς την KWW, αφορά μόνον την τεχνική κατασκευαστική ικανότητα και όχι την πραγματική παραγωγή του εν λόγω ναυπηγείου.

28 Η Επιτροπή προσάπτει, κατ' αρχάς, στο Πρωτοδικείο ότι προσδιόρισε εσφαλμένα, στις σκέψεις 94 έως 96 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, το νομικό πλαίσιο των εγκριτικών αποφάσεων. Κατ' αυτήν, το άρθρο 10α, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 90/684 διέπει με δεσμευτική νομικώς δύναμη τη διαβεβαίωση που δόθηκε από την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ότι θα προβεί πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1995 σε πραγματική και μη αναστρέψιμη μείωση της κατασκευαστικής ικανότητας ίση προς το 40 % της κατασκευαστικής ικανότητας που υπήρχε κατά την 1η Ιουλίου 1990 και ανερχόταν σε 545 000 αοχ. Η διάταξη αυτή περιλαμβάνει δύο στόχους. Επιδιώκει συγχρόνως τη μείωση της υπερβάλλουσας κατασκευαστικής ικανότητας στον κοινοτικό τομέα των ναυπηγικών εργασιών και την εξισορρόπηση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού που προκαλούνται από τη χορήγηση σημαντικών ενισχύσεων στα ανατολικογερμανικά ναυπηγεία. Πάντως, εάν ο πρώτος στόχος είναι δυνατόν να επιτευχθεί με περιορισμό της κατασκευαστικής ικανότητας των εγκαταστάσεων, ο δεύτερος, αντιθέτως, μπορεί να επιτευχθεί μόνο με τον περιορισμό της πραγματικής παραγωγής των ναυπηγείων.

29 Η Επιτροπή προσάπτει, ακολούθως, στο Πρωτοδικείο, ότι, στις σκέψεις 97 έως 104 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ερμήνευσε την έννοια του ορίου κατασκευαστικής ικανότητας στηριζόμενο αποκλειστικά στο γράμμα της πρώτης και δεύτερης των εγκριτικών αποφάσεων, ενώ, με συνδυασμένη ανάγνωση, οι πέντε εγκριτικές αποφάσεις καταδεικνύουν ότι η έννοια αυτή αφορά τόσο τον περιορισμό των τεχνικών εγκαταστάσεων όσο και τον περιορισμό της πραγματικής παραγωγής του εν λόγω ναυπηγείου. Σε αντίθεση με άλλους τομείς, στον τομέα των ναυπηγικών εργασιών δεν υπάρχει «στενωπός τεχνικού στραγγαλισμού» που να καθιστά δυνατή τη ρύθμιση της παραγωγής με απλή μείωση της κατασκευαστικής ικανότητας. Για τον λόγο αυτό, πέραν των τεχνικών περιορισμών στις εγκαταστάσεις, έπρεπε επίσης να διαταχθεί με τις εγκριτικές αποφάσεις και ο περιορισμός της πραγματικής παραγωγής. Αν δεν ήταν αναγκαίο να υπογραμμιστεί με σαφήνεια ο περιορισμός αυτός της πραγματικής παραγωγής στις δύο πρώτες εγκριτικές αποφάσεις που αφορούσαν αποκλειστικά τις φάσεις επενδύσεως, αντιθέτως, ήταν πολύ σημαντικό να δοθεί προσοχή στον περιορισμό αυτό με την τρίτη, τέταρτη και πέμπτη εγκριτική απόφαση που αφορούσαν τη φάση παραγωγής που άρχιζε την 1η Ιανουαρίου 1996. Η Επιτροπή αναφέρει ότι οι τρεις τελευταίες αποφάσεις περιελάμβαναν τη ρήτρα επιτήρησης, σύμφωνα με την

οποία, παρά τους τεχνικούς περιορισμούς που έθεσε σε εφαρμογή η καθής, ο έλεγχος παρέμενε αναγκαίος «προκειμένου να διασφαλισθεί η τήρηση των ορίων της μέγιστης δυνατής κατασκευαστικής ικανότητας στο πλαίσιο της προγραμματισμένης παραγωγής ως της πραγματικής παραγωγής». Εκτιμά ότι η ρήτρα αυτή θα ήταν τελείως ανώφελη αν έπρεπε να ερμηνευθεί, όπως την ερμήνευσε το Πρωτοδικείο, ως έχουσα την έννοια ότι οι τεχνικοί περιορισμοί έπρεπε να τηρηθούν επίσης κατά τη φάση της παραγωγής.

30 Η Επιτροπή, τέλος, προσάπτει στο Πρωτοδικείο ότι, με τις σκέψεις 105 έως 109 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, έλαβε εσφαλμένως υπόψη τη νομολογία και τα έγγραφα του φακέλου. Αυτά δεν επιτρέπουν τη διαπίστωση, αντιθέτως με όσα έχουν κριθεί από το Δικαστήριο, ότι το όριο κατασκευαστικής ικανότητας αφορούσε αποκλειστικά τις τεχνικές εγκαταστάσεις του ναυπηγείου.

31 Για την KWW, η οποία υποστηρίζει ότι η αίτηση αναιρέσεως είναι μερικώς απαράδεκτη, το Πρωτοδικείο ουδόλως αγνόησε τους στόχους της οδηγίας 90/684. Η τελευταία δεν αναφέρει κανένα περιορισμό παραγωγής. Το άρθρο 10α, παράγραφος 2, στοιχείο γ', επιδιώκει την αποκατάσταση της ομαλότητας στην αγορά και την ανταγωνιστικότητα των ναυπηγείων της πρώην Λαϊκής Δημοκρατίας της Γερμανίας, μειώνοντας ταυτόχρονα την υπερβάλλουσα κατασκευαστική ικανότητα στον τομέα των ναυπηγικών εργασιών.

32 Όπως προκύπτει από εμπεριστατωμένη ανάλυση του γράμματος, του ιστορικού, της οικονομίας καθώς και του νοήματος και του σκοπού της οδηγίας 90/684, η έννοια του ορίου κατασκευαστικής ικανότητας που χρησιμοποιείται στις εγκριτικές αποφάσεις δεν μπορεί να ταυτιστεί ακριβώς με το όριο παραγωγής. Εξάλλου, στην προηγούμενη πρακτική λήψεως αποφάσεων, η οποία επαναλήφθηκε στις κατευθυντήριες γραμμές για τις ενισχύσεις αναδιαρθρώσεως, η Επιτροπή δεχόταν την ερμηνεία κατά την οποία

το όριο κατασκευαστικής ικανότητας δεν εξαρτάται από την πραγματική παραγωγή. Το Πρωτοδικείο, το οποίο εξέτασε σε βάθος τον λογικό σύνδεσμο μεταξύ των πέντε εγκριτικών αποφάσεων, ορθώς κατέληξε ότι το επιβληθέν όριο κατασκευαστικής ικανότητας δεν μπορούσε να θεωρηθεί ως περιορισμός της πραγματικής παραγωγής. Περιορισμός αυτής της φύσεως δεν θα μπορούσε, εξάλλου, να επιβληθεί παρά μόνο μετά τη διαδικασία τυπικής εξετάσεως που διατάσσεται κατ' εφαρμογή του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ.

33 Κατά την KWW, η προβλεπόμενη από τις τρεις τελευταίες εγκριτικές αποφάσεις επιτήρηση της παραγωγής αποτελούσε μόνον το μέσον για να εξασφαλισθεί η τήρηση του ορίου κατασκευαστικής ικανότητας. Καθιστούσε εφικτή τη διαπίστωση τυχόν καταστρατηγήσεων των τεχνικών περιορισμών, όπως επιβεβαιώνεται από τα έγγραφα που προσκόμισαν οι διάδικοι στο πλαίσιο της διαδικασίας. Έτσι, το Πρωτοδικείο προέβη σε ερμηνεία της έννοιας του ορίου κατασκευαστικής ικανότητας σύμφωνη με τη νομολογία (απόφαση του Πρωτοδικείου, Skibsværftsforeningen κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 174).

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

34 Εισαγωγικά, επιβάλλεται η υπενθύμιση ότι, με τις πέντε εγκριτικές αποφάσεις, η Επιτροπή ενέκρινε, σύμφωνα με τις οδηγίες 90/684 και 92/68, τις ενισχύσεις τις οποίες η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας είχε την πρόθεση να χορηγήσει στην KWW, συνολικού ύψους 1 246,9 εκατομμυρίων DEM, με την προϋπόθεση να τηρηθεί το όριο κατασκευαστικής ικανότητας των 85.000 αοχ ετησίως. Το όριο αυτό αντιστοιχούσε στο μέρος της αοχ, το οποίο θα ελάμβανε από την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας το εν λόγω ναυπηγείο σε εκτέλεση του άρθρου 10α, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 90/684. Κατά τη διάταξη αυτή, οι λειτουργικές ενισχύσεις για δραστηριότητες κατασκευής και μετατροπής πλοίων των ναυπηγείων που λειτουργούσαν στο έδαφος της πρώην Λαοκρατικής Δημοκρατίας της Γερμανίας την 1η Ιουλίου 1990 θεωρούνται ως συμβιβαζόμενες με την κοινή αγορά εφόσον η

Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας δεχόταν να προβεί πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1995 σε πραγματική και μη αναστρέψιμη μείωση της κατασκευαστικής ικανότητας ίση προς το 40% του παραγωγικού δυναμικού που υφίστατο κατά την 1η Ιουλίου 1990 και ανερχόταν σε 545 000 αοχ.

35 Δεν αμφισβητείται, εξάλλου, ότι για τα έτη 1997 και 1998, στα οποία αναφέρονται οι προσβαλλόμενες αποφάσεις, τα τεχνικά όρια που επιβλήθηκαν στις εγκαταστάσεις του ναυπηγείου δεν ξεπεράστηκαν και ότι η Επιτροπή έλαβε υπόψη της μόνον την πραγματική παραγωγή του ναυπηγείου για να αιτιολογήσει τις εν λόγω αποφάσεις.

36 Υπό αυτές τις συνθήκες, στο Δικαστήριο εναπόκειται να διαπιστώσει εάν το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε νομικό σφάλμα κρίνοντας ότι οι εγκριτικές αποφάσεις που ορίζουν «όριο κατασκευαστικής ικανότητας» δεν μπορούν να ερμηνευθούν ως περιέχουσες όρο που υποχρεώνει σε περιορισμό της πραγματικής παραγωγής.

37 Συναφώς, πρέπει να αναφερθεί ότι, αφενός, ούτε η οδηγία 90/684 ούτε η οδηγία 92/68 περιέχουν ορισμό της έννοιας της κατασκευαστικής ικανότητας ή του ορίου κατασκευαστικής ικανότητας. Αφετέρου, η πραγματική παραγωγή μιας επιχειρήσεως αποτελεί έννοια διαφορετική από την έννοια της παραγωγικής ικανότητας (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 11ης Μαΐου 1983, Klöckner-Werke κατά Επιτροπής, 244/81, Συλλογή 1983, σ.1451, σκέψεις 22 και 23).

38 Βεβαίως, για να αιτιολογήσει την προσθήκη του νέου άρθρου 10α στην οδηγία 90/684, το Συμβούλιο αναφέρει, στην τρίτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 92/68, ότι οι απαιτήσεις του ανταγωνισμού επιβάλλουν στη ναυπηγική βιομηχανία στις εν λόγω περιοχές να συμβάλει σημαντικά στη μείωση της «υπερβάλλουσας κατασκευαστικής ικανότητας», η οποία, σε διεθνές επίπεδο, εξακολουθεί να εμποδίζει την αποκατάσταση των φυσιολογικών συνθηκών

αγοράς στον τομέα της ναυπηγικής βιομηχανίας. Εντούτοις, δεν είναι δυνατό να συναχθεί από τον στόχο αυτό της μειώσεως της «υπερβάλλουσας κατασκευαστικής ικανότητας», που αφορά τα μέσα παραγωγής τα οποία ενδέχεται να θέσουν σε λειτουργία τα ναυπηγεία και όχι την ίδια την παραγωγή τους, ότι ένα όριο κατασκευαστικής ικανότητας που ορίσθηκε σε αποφάσεις που ελήφθησαν βάσει των οδηγιών αυτών υπονοεί από μόνο του περιορισμό της παραγωγής.

39 Εξάλλου, μπορεί να γίνει δεκτό, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, ότι ο κοινοτικός νομοθέτης, επιβάλλοντας στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας μείωση «πραγματική και μη αναστρέψιμη της κατασκευαστικής ικανότητας ίση προς το 40% της κατασκευαστικής ικανότητας που υπήρχε κατά την 1η Ιουλίου 1990», θέλησε να επιτύχει μια αντιστάθμιση στις σημαντικές κρατικές ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στα ναυπηγεία των νέων ομόσπονδων κρατών για να εξασφαλίσει, όπως αναφέρεται στην ένατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 90/684, δίκαιους και ομοιόμορφους όρους ενδοκοινοτικού ανταγωνισμού. Πράγματι, με αυτές τις ενισχύσεις μπόρεσαν να αποκτήσουν ταχέως αποδοτικές τεχνικές εγκαταστάσεις που καθιστούσαν εφικτή σημαντική παραγωγή. Αυτό το επίπεδο παραγωγής μπορούσε να προκαλέσει αισθητές στρεβλώσεις στον ανταγωνισμό με τα άλλα ναυπηγεία που είχαν φθάσει σε αυτό το τεχνικό επίπεδο μετά από μακρόχρονη περίοδο και με δικά τους κεφάλαια. Ωστόσο, ούτε το άρθρο 10α ούτε καμία άλλη διάταξη της οδηγίας 90/684 προβλέπουν ότι η μείωση της συνολικής κατασκευαστικής ικανότητας των ναυπηγείων που λειτουργούν στο έδαφος των νέων ομόσπονδων κρατών πρέπει να λάβει τη μορφή του περιορισμού της πραγματικής παραγωγής καθενός από αυτά τα ναυπηγεία.

40 Έτσι ο κοινοτικός νομοθέτης παρέλειψε να ορίσει ο ίδιος, στην εν λόγω οδηγία, τα στοιχεία που επιτρέπουν τον καθορισμό του περιεχομένου της εννοίας της κατασκευαστικής ικανότητας και τη διαδικασία που καθιστά εφικτή την επίτευξη του στόχου της μειώσεως της υπερβάλλουσας κατασκευαστικής ικανότητας. Συνεπώς, η Επιτροπή διέθετε ορισμένο περιθώριο εκτιμήσεως για να ορίσει τις προϋποθέσεις από τις οποίες έπρεπε να εξαρτηθούν οι ενισχύσεις προκειμένου να παραμείνουν συμβατές με την κοινή αγορά στο πλαίσιο του

συστήματος παρεκκλίσεων της οδηγίας 90/684 υπέρ των ναυπηγείων και για να μη θέτουν υπό αμφισβήτηση τον στόχο του άρθρου 10α της εν λόγω οδηγίας.

41 Εντούτοις, ακόμη και αν υποτεθεί ότι η Επιτροπή, στο πλαίσιο του περιθωρίου εκτιμήσεως που διέθετε, μπορούσε να εκτιμήσει ότι η τήρηση της προϋποθέσεως του άρθρου 10α, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 90/684, επέβαλε να εξαρτώνται οι εγκριτικές αποφάσεις από την προϋπόθεση της μη υπερβάσεως των 85 000 αοχ ετησίως όχι μόνον όσον αφορά την κατασκευαστική ικανότητα, αλλά και την πραγματική παραγωγή, σ' αυτήν απέκειτο να το διευκρινίσει με τρόπο σαφή και αναμφισβήτητο στις εγκριτικές της αποφάσεις.

42 Πάντως, αφενός, δεν αμφισβητείται ότι καμία από τις εγκριτικές αποφάσεις δεν περιέχει μνεία που να ορίζει ότι το όριο κατασκευαστικής ικανότητας των 85 000 αοχ αποτελεί ετήσιο ανώτατο όριο της πραγματικής παραγωγής.

43 Αφετέρου, η Επιτροπή δεν αμφισβητεί ότι με τις δύο πρώτες εγκριτικές αποφάσεις τίθενται όροι μόνο σε θέματα τεχνικών περιορισμών που επιβάλλονται στην KWW, όπως έκρινε το Πρωτοδικείο στις σκέψεις 97 έως 100 και 103 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως και όπως ανέφερε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 51 των προτάσεών του.

44 Τέλος, όσον αφορά την τρίτη, τέταρτη και πέμπτη εγκριτική απόφαση, το Πρωτοδικείο δεν υπέπεσε σε νομικό σφάλμα κρίνοντας, στη σκέψη 102 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι δεν μπορούσε να εξαχθεί το συμπέρασμα από τα χωρία των εν λόγω αποφάσεων, που παρατίθενται στην ως άνω σκέψη,

ότι το όριο της κατασκευαστικής ικανότητας εκφραζόμενο σε αοχ ετησίως έπρεπε να ερμηνευθεί ως περιορισμός της πραγματικής παραγωγής.

45 Πράγματι, εκτιμώντας, στα εν λόγω χωρία, ότι επιβάλλεται ο έλεγχος των ορίων κατασκευαστικής ικανότητας όχι μόνον κατά το σημείο της επεξεργασίας των επενδυτικών σχεδίων, αλλά και κατά τον σχεδιασμό της παραγωγής και κατά την ίδια την παραγωγή, η Επιτροπή, η οποία όριζε έτσι τη διαδικασία και ιδίως τα στάδια της επιτήρησης που απαιτούνταν για την τήρηση των περιορισμών της κατασκευαστικής ικανότητας, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι, πράττοντας αυτό, θέλησε να εξαρτήσει ρητά τη χορήγηση των αδειών από τον όρο του περιορισμού της παραγωγής. Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση, όπως υπογράμμισε το Πρωτοδικείο στη σκέψη 103 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι η Επιτροπή, με την τρίτη, τέταρτη και πέμπτη εγκριτική της απόφαση, διευκρίνισε ιδίως ότι, κατά τη διάρκεια του περιορισμού της κατασκευαστικής ικανότητας, είναι απαραίτητο να μην τροποποιηθεί η διάταξη των εγκαταστάσεων του ναυπηγείου. Επομένως, από τη διευκρίνιση αυτή συνάγεται λογικά ότι, αντιθέτως με όσα υποστηρίζει η Επιτροπή στο σημείο 28 της αιτήσεως αναιρέσεως, η επιτήρηση των εγκαταστάσεων στο πλαίσιο των τεχνικών περιορισμών της κατασκευαστικής ικανότητας μπορούσε να διατηρήσει ολόκληρο το νόημά της «κατά την παραγωγή», χωρίς ωστόσο αυτή η επιτήρηση κατά την παραγωγή να συνεπάγεται ότι η χορήγηση των αδειών τελούσε υπό την προϋπόθεση της υποχρεώσεως τηρήσεως ενός ορίου πραγματικής παραγωγής.

46 Υπό τις περιστάσεις αυτές, ούτε το γράμμα ούτε η οικονομία των εγκριτικών αποφάσεων παρέχουν τη δυνατότητα να θεωρηθεί ότι το όριο κατασκευαστικής ικανότητας των 85 000 αοχ αναφερόταν στην πραγματική παραγωγή της KWW.

47 Εξάλλου, ακόμη και αν υποτεθεί ότι οι προβλεπόμενοι στις εγκριτικές αποφάσεις τεχνικοί περιορισμοί αποδείχθηκαν ακατάλληλοι για τον επιδιωκόμενο στόχο της αποφυγής των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού μεταξύ ναυπηγείων, το γεγονός αυτό, όντας μεταγενέστερο των εγκριτικών αποφάσεων και αποδεικνύον μόνον την ακαταλληλότητα των μέσων που επιλέχθηκαν

σε σχέση με τον επιδιωκόμενο στόχο, δεν παρέχει, από μόνο του, τη δυνατότητα να θεωρηθεί ότι το όριο κατασκευαστικής ικανότητας που περιλαμβάνεται στις εγκριτικές αποφάσεις αποτελεί στην πραγματικότητα όριο στην παραγωγή.

48 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι το Πρωτοδικείο δεν υπέπεσε σε νομικό σφάλμα κρίνοντας ότι η έννοια του ορίου κατασκευαστικής ικανότητας που υπάρχει στις εγκριτικές αποφάσεις δεν μπορεί να ερμηνευθεί ως αφορώσα τον περιορισμό της παραγωγής της KWW.

49 Εξάλλου, με τις σκέψεις 105 έως 109 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο θέλησε να επιβεβαιώσει την ερμηνεία των εν λόγω αποφάσεων επικαλούμενο τη νομολογία του και τη νομολογία του Δικαστηρίου και αναφερόμενο σε άλλα προσκομισθέντα έγγραφα του φακέλου που κατατέθηκε. Πάντως, η αιτιολογία αυτού του μέρους της αποφάσεως εμφανίζεται ως επιπρόσθετη εκείνης, στις σκέψεις 91 έως 104, στην οποία βασίζεται η ερμηνεία αυτή. Επίσης, εφόσον το Πρωτοδικείο δεν υπέπεσε σε νομικό σφάλμα ανατρέχοντας στην ερμηνεία αυτή, οι αιτιάσεις της Επιτροπής κατά της αιτιολογίας που περιλαμβάνεται στις σκέψεις 105 έως 109 της αποφάσεως, δεν ασκούν επιρροή. Σύμφωνα με πάγια νομολογία, οι αιτιάσεις αυτές, που δεν μπορούν να συνεπαχθούν την αναίρεση της αποφάσεως του Πρωτοδικείου, πρέπει να απορριφθούν (βλ. μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 18ης Μαρτίου 1993, C-35/92 P, Κοινοβούλιο κατά Frederiksen, Συλλογή 1993, σ.I-991, σκέψη 31, της 22ας Δεκεμβρίου 1993, C-244/91 P, Pincherle κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-6965, σκέψη 25, και της 11ης Μαρτίου 1997, C-264/95, Επιτροπή κατά UIC, Συλλογή 1997, σ. I-1287, σκέψη 48).

50 Εξ όλων των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

51 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η KWW ζήτησε να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα η Επιτροπή, η οποία ηττήθηκε, πρέπει αυτή να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) **Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως.**

2) **Καταδικάζει την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στα δικαστικά έξοδα.**

Timmermans La Pergola von Bahr

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 29 Απριλίου 2004.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος

V. Skouris